

RAPORT ȘTIINȚIFIC

privind implementarea proiectului
„Tendințe curente în protecția patrimoniului
arheologic:

perspective naționale și internaționale”,
în perioada 2011-2016

PN-II-ID-PCE-2011-3-0610,
Contract de finanțare nr. 327/24.10.2011

IAȘI - 2016

CUPRINS

1. REZUMAT
2. PROMOVARE ȘI DEZVOLTARE
 - 2.1. Promovarea proiectului prin intermediul resurselor on-line. Dezvoltarea pagini web a proiectului
 - 2.2. Promovarea proiectului prin intermediul evenimentelor academice naționale și internaționale
 - 2.3. Schimbul de experiență și consultarea experților
 - 2.4. Colaborarea cu alte proiecte și instituții
3. CERCETAREA NOILOR TENDINȚE PRIVIND POLITICILE DE PROTEJARE A PATRIMONIULUI ARHEOLOGIC
 - 3.1. Prezentări și comunicări la conferințe
 - 3.2. Articole și studii în reviste și lucrări colective
 - 3.3. Volume de studii publicate
4. CONCLUZII
5. MULȚUMIRI
6. ANEXE
 - 6.1. Anexa nr. 1. Lista participărilor și comunicărilor la conferințe internaționale (2011-2016)
 - 6.2. Anexa 2. Lista publicațiilor realizate în cadrul proiectului (2011-2016)

1. REZUMAT

În perioada 2011-2016, sub egida Institutului de Arheologie al Academiei Române, filiala Iași, susținut de CNCS-UEFISCDI, am implementat proiectul „Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale”.

Scopul proiectului a fost analiza politicilor de protecție a patrimoniului arheologic din România, în comparație cu situația din acest domeniu din alte state europene.

Obiective:

1. Evaluarea cadrului legal al protecției patrimoniului arheologic din România, care să cuprindă atât responsabilitățile, cât și penalitățile pentru încălcări
2. Analiza managementului patrimoniului arheologic din România și a eficienței lui, în comparație cu managementul din alte state europene
3. Discutarea noilor tendințe în protecția și managementul patrimoniului arheologic din statele UE
4. Prezentarea experienței României în acest domeniu colegilor din alte țări în cadrul evenimentelor academice internaționale
5. Elaborarea unei liste de sugestii și soluții, adresată oficialităților statului, pentru îmbunătățirea managementului patrimoniului arheologic din România.

Ținând cont de scopul și obiectivele proiectului, timp de cinci ani am realizat un șir de activități: **două simpozioane, o conferință internațională**, am prezentat **peste 20 de comunicări** privind starea patrimoniului arheologic din România și Republica Moldova la un șir de conferințe și congrese internaționale, am publicat **40 de articole și rezumate** în culegeri și reviste cu impact internațional, am coordonat redactarea a **trei volume de studii** ce reflectă tendințele curente în protecția patrimoniului arheologic, atât la nivel național, cât și internațional. În același timp am lansat teme pentru discuții, am organizat **ateliere și sesiuni de dezbateri** privind protecția și managementul patrimoniului arheologic în cadrul celor mai importante forumuri internaționale – World Archaeological Congress (WAC-7, Jordan, 2013; WAC 8, Japan, 2016), European Association of Archaeologists (Finland, 2012; Czech Republic, 2013; Turkey, 2014), Europae Archaeologiae Consilium (Albania, 2013; UK, 2016), Deutscher Archäologiekongress (Germany, 2014), Annual Meeting of European ICOMOS (Greece, 2016) etc. (detalii în anexa 1 și anexa 2).

Totodată, am elaborat și dezvoltat pagina web <http://archaeoheritage.ro/>, primul portal din România care monitorizează mass-media scrisă privind temele de patrimoniu cultural – *Archaeoheritage – the Romanian archaeological watchdog*. Pagina web conține și o bază de acte normative în domeniul protejării patrimoniului arheologic din România (peste 100 de acte normative). Pagina noastră s-a dovedit a fi destul de populară, ajungând lunar la 20 000 de vizualizări.

2. PROMOVARE ȘI DEZVOLTARE

Ținând cont de obiectivele proiectului, am reușit realizarea mai multor activități la nivel național și internațional.

2.1. Promovarea proiectului prin intermediul resurselor on-line. Dezvoltarea pagini web a proiectului

Promovarea proiectului s-a realizat pe parcursul anilor 2011-2016 printr-un șir de activități (discuții cu experți și factori de decizie; simpozioane, conferințe internaționale, deplasări la instituții de profil din țară și de peste hotare, publicații). Din primul an de activitate am elaborat și logo-ul proiectului, care este unul pe cât de reprezentativ, pe atât și de sugestiv.

Totodată, cu scopul diseminării proiectului, am elaborat și dezvoltat pagina web <http://archaeoheritage.ro/> și pagina Facebook <https://www.facebook.com/archaeoheritage/>. Ambele instrumente IT s-

au dovedit a fi extraordinar de eficiente în implementarea și promovarea proiectului. Astfel, pagina web conține un șir de compartimente (Informații generale despre proiect, Planul de activități, Rezultate așteptate, Bibliotecă, Legislație, Noutăți, Monitorizarea presei și dezbaterilor parlamentare). Într-un timp scurt pagina a devenit destul de populară, după cum se poate observa și din datele ce urmează:

Perioadă	2012	2013	2014	2015	2016
Săptămânal	Peste 2 000 de vizitatori	Peste 5 000 de vizitatori	Peste 3 000 de vizitatori	Peste 3 500 de vizitatori	Peste 4 000 de vizitatori
Lunar	Peste 10 000 de vizitatori	Peste 20 000 de vizitatori	Peste 12 000 de vizitatori	Peste 16 000 de vizitatori	Peste 20 000 de vizitatori

Pagina proiectului conține câteva componente originale.

- a. În primul rând, prin intermediul acestui portal, pentru prima dată în România, se monitorizează mass-media care reflectă probleme privind patrimoniul cultural, în general, și patrimoniul arheologic, în special. Stocarea acestor articole pe o singură pagină permite analiza dinamicii discuțiilor publice, diversitatea problemelor abordate, repartiția geografică etc. Într-un final, acest domeniu va facilita dezvoltarea unei direcții de cercetare privind mediatizarea problemelor de patrimoniu. Această temă a fost unul dintre subiectele discuțiilor la cele două simpozioane și la conferința internațională organizate în cadrul proiectului și subiectul câtorva articole din cele trei volume.

- b. Pe pagină proiectului sunt plasate cele mai recente publicații din lume în domeniul cercetării, protejării și managementului patrimoniului arheologic, care permit vizitatorilor noștri să cunoască mai rapid aceste noutăți științifice: <http://archaeoheritage.ro/aparitii-recente/>.
- c. Portalul web este și o bază de date bibliografice, care permite accesul rapid al persoanelor interesate la titluri de referință în domeniul cercetării, protejării și managementului patrimoniului arheologic: <http://archaeoheritage.ro/bibliografie/>.
- d. Pagina web a proiectului conține și cea mai completă **Bază de Date de Acte Normative**, în primul rând din România (peste 100 legi, hotărâri de parlament, hotărâri de guvern, ordine ale Ministerului Culturii etc.), dar și din Republica Moldova, acte europene (Consiliul Europei și UE) și convenții internaționale (UNESCO, ICOMOS etc.): <http://archaeoheritage.ro/legislatie/>. Prin realizarea acestei Baze de Date Legislative facilităm accesul la prevederile normative din țară și de peste hotare în domeniul protejării patrimoniului arheologic.
- e. La capitolul Resurse, pagina conține și o listă de resurse on-line din țară și de peste hotare, care facilitează accesul la informații diverse privind protejarea patrimoniului arheologic: <http://archaeoheritage.ro/bibliografie/resurse-on-line/>.

Toate componentele paginii au fost actualizate continuu. Astfel, completarea cu noi date asigură un caracter actual, divers și calitativ al informației paginii proiectului, care, în final, garantează un număr impresionant de utilizatori.

2.2. Promovarea proiectului prin intermediul evenimentelor academice naționale și internaționale

Proiectul, tema protejării patrimoniului arheologic și rezultatele cercetării au fost promovate la un șir de evenimente internaționale, atât prin intermediul unor prezentări generale ale proiectului, al unor comunicări științifice în probleme de legislație și management al patrimoniului arheologic, cât și prin propunerea unor teme de discuție sau organizarea sesiunilor în cadrul celor mai prestigioase forumuri europene și internaționale: Congresul Mondial Arheologic, Asociația Arheologilor Europeni, Europae Archaeologiae Consilium etc. În perioada de implementare a proiectului am realizat: **două simpozioane, o conferință internațională**, am prezentat **peste 20 de comunicări** la un șir de conferințe și congrese internaționale, am publicat **40 de articole și rezumate** în culegeri și reviste cu impact internațional, am coordonat redactarea a **trei volume**

de studii ce reflectă tendințele curente în protecția patrimoniului arheologic la nivel național și internațional.

În continuare vom prezenta succint, în ordine cronologică, acțiunile/eventimentele realizate:

a. Proiectul „Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale” a fost lansat oficial la Institutul de Arheologie al Academiei Române, Filiala Iași, pe data de 22 noiembrie 2011. La eveniment au participat colegi de la Institutul de Arheologie, de la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza”, de la Palatul Culturii etc. La lansare au fost prezentate scopul, obiectivele, planul de acțiuni, rezultatele așteptate și alte aspecte ale proiectului, urmând o discuție privind problemele cu care se confruntă societatea română în domeniul protecției patrimoniului arheologic. Arheologii și muzeograful ieșeni s-au expus pe marginea necesității unui astfel de proiect pentru România, care să evalueze și sistematizeze politicile naționale în domeniul protecției moștenirii arheologice din ultimele două decenii. Majoritatea participanților la eveniment au menționat importanța realizării unei analize comparative a situației din România cu starea de lucruri din alte state europene, care ne va permite evidențierea unui șir de concluzii și recomandări adresate Guvernului României pentru actualizarea și eficientizarea politicilor de ocrotire a patrimoniului arheologic.

b. Pentru a realiza un schimb de păreri, la nivel național, privind situația actuală în domeniul protejării patrimoniului arheologic, sub egida proiectului nostru Institutul de Arheologie al Academiei Române, Filiala Iași, în parteneriat cu Direcția pentru Cultură și Patrimoniu Național a Consiliului județean Iași și Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, a organizat, în perioada 2-3 noiembrie 2012, Al III-lea Simpozion Arheoinvest „Arheologie și politicile de protejare a patrimoniului cultural”, Iași, România. La eveniment au participat peste 20 de experți din cadrul mai multor instituții de profil din țară, inclusiv din cadrul poliției de patrimoniu. Pentru a mări impactul discuțiilor, lucrările simpozionului au fost publicate într-o culegere de studii în anul 2014: S. Musteață (ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014.

c. În colaborare cu G. Cesaro de la Oficiul Național UNESCO din Iordania, am coordonat tema „Heritage Conservation and Protection”, care a fost una din cele mai importante teme la The

Seventh World Archaeological Congress (WAC-7), Iordania, 13-18 ianuarie 2013. În cadrul acestei teme au avut loc mai multe ateliere, cu sute de participanți din diverse state ale lumii.

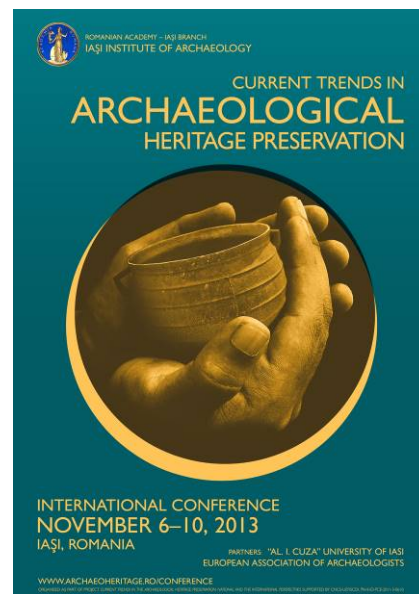
d. În parteneriat cu P. English din Marea Britanie, am organizat și moderat masa rotundă *Archaeology and heritage management in Europe after two decades of the Valletta Convention*, 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists 2013, Pilsen, Cehia, 4-8 septembrie 2013. În cadrul ședinței au fost prezentate 8 comunicări, iar la dezbateri au luat parte peste 50 de experți din diverse state europene.

e. Organizarea la Iași a Conferinței Internaționale „Current trends in the archaeological heritage preservation: the national and the international perspectives”, 6-10 noiembrie 2013. Partenerii ai evenimentului au fost Asociația Europeană a Arheologilor (EAA), Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Complexul Muzeal Național „Moldova” – Palatul Culturii din Iași, Muzeul Național de Istorie a României din București. La conferință au participat peste 50 de experți în domeniul protejării și managementului patrimoniului arheologic din 15 state (Germania, Olanda, Australia, SUA, Marea Britanie, Cehia, India, Azerbaidjan, Portugalia, Rusia, Polonia, Spania, Brazilia, România și Republica Moldova). Conferința s-a desfășurat în patru ateliere de lucru:

1. Legal framework and management of the archaeological heritage.
2. Access to the information and public archaeology.
3. Cultural tourism and archaeological heritage preservation.
4. Use and abuse the legislation: looting and trading antiquities.

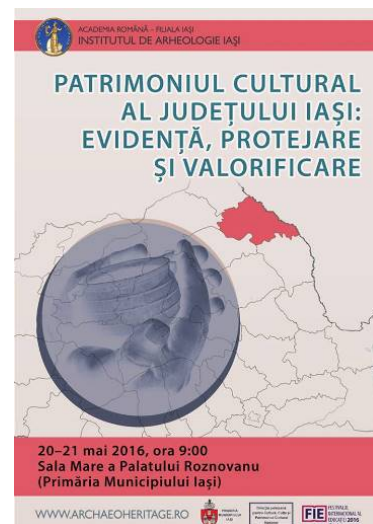
Evidențiem faptul că la această conferință au participat, pentru prima dată în România, reprezentanți ai celor mai importante organizații internaționale din domeniul ocrotirii moștenirii culturale, cum ar fi președintele Congresului Arheologic Mondial, doi vicepreședinți ICOMOS, președintele Asociației Arheologilor Europeni și directorul RGK/DAI, ex-președintele

Europae Archaeologiae Consilium ș.a. Reprezentarea la un astfel nivel înalt ne-a permis realizarea unui schimb real de experiențe și discuții privind tendințele actuale în protejarea patrimoniului arheologic. Cu scopul lărgirii impactului discuțiilor și al promovării tendințelor actuale din domeniul protejării și managementul patrimoniului arheologic, lucrările conferinței au fost publicate, în anul 2015, într-un volum din cadrul uneia din cele mai cunoscute serii de monografii în domeniul arheologiei – BAR, Oxford: S. MUSTEAȚĂ, Ș. CĂLINIUC (eds), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives*.

Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6-10, 2013, Oxford, BAR International Series 2741, 2015.

- f. În parteneriat cu S. Thomas din Marea Britanie și C. Smith din Australia, am organizat Sesiunea „Defining Community Archaeology in a Global World” în cadrul 20th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, 10-14 septembrie 2014, Istanbul, Turcia. În cadrul sesiunii au fost prezentate 17 comunicări, iar la dezbateri au participat peste 50 de participanți din diverse state.
- g. La 22 decembrie 2014, în colaborare cu Palatul Culturii, în incinta Muzeului Unirii de la Iași, a avut loc lansarea volumului S. MUSTEAȚĂ (ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014. La eveniment au participat peste 50 de persoane de la diverse instituții din Iași, iar prezentarea volumului a fost făcută de către academicianul Victor Spinei.
- h. În ultimul an de proiect am decis organizarea Simpozionului „Patrimoniul cultural al județului Iași: evidență, protejare și valorificare”, Iași, 20-21 mai 2016. La eveniment au participat 30 de specialiști în domeniul managementului patrimoniului cultural din România și Republica Moldova, din cadrul Ministerului Culturii și al direcțiilor județene pentru cultură și din cadrul universităților și muzeelor din România și Republica Moldova. Simpozionul a avut ca scop atât discutarea politicilor naționale în domeniul patrimoniului cultural din cele două state, cât și realizarea unui schimb de păreri și experiențe privind strategiile de ocrotire în acest domeniu și adaptarea lor la nivelul tendințelor internaționale. În cadrul simpozionului s-au dezbătut și subiecte privind catalogarea și evidența siturilor, cercetarea și protejarea siturilor și colecțiilor, valorificarea și promovarea lor. Pentru a mări impactul acestor discuții, lucrările simpozionului au fost publicate în 2016 în al treilea volum de studii al proiectului: S. Musteață (ed.), *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic din România și Republica Moldova*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2016, ISBN 978-9975-137-41-6.
- i. În cadrul The Eight World Archaeological Congress, desfășurat la Kyoto, Japonia, în perioada 28 august-2 septembrie 2016, am fost coorganizator și moderator a trei sesiuni:

- T08M, Transforming Heritage Practice Contributions from Community Archaeology, Organizers: John H. Jameson, Sergiu Musteață.
- T08N, Current trends in archaeological heritage preservation, Organizers: Sergiu Musteață, Corina Borș.
- K14K, Cultural Assimilation and Hybridity in Ancient and Medieval Art, Organizers: Durga Basu, Alok Tripathi, Sergiu Musteață.

Cea mai importantă, din perspectiva proiectului, a fost sesiunea T08N, organizată împreună cu Corina Borș de la Muzeul Național de Istorie a României. Această sesiune a fost una din cele mai mari de la Congres. La ea au fost prezentate 16 comunicări, iar la dezbateri au participat peste 50 de persoane. Astfel, participanți din peste zece state au prezentat diverse subiecte, grupate în trei secții: The role of legislation in the archaeological heritage preservation; Archaeological heritage preservation from philosophy to practical issues; Archaeological heritage: conservation and preservation. Concluziile sesiunii și contribuțiile participanților la această sesiune urmează să fie publicate în anul 2017 într-un volum colectiv din seria de monografii WAC.

2.3. Schimbul de experiență și consultarea experților

În scopul documentării și promovării proiectului, în perioada 2011-2016 au fost efectuate mai multe vizite de cercetare în țară și peste hotare. Astfel, în cadrul deplasărilor de documentare la București, Strasbourg, Paris, Frankfurt am Main, Vilnius și al participării la mai multe evenimente academice a fost posibil de consultat experți și responsabili în domeniul protejării patrimoniului arheologic, care ne-au facilitat o mai bună înțelegere a situației actuale, realizările și perspectivele la nivel național și internațional.

În timpul vizitelor la București am discutat cu colegii despre diverse aspecte ale protejării patrimoniului arheologic din România, cum ar fi problema utilizării detectoarelor de metal sau inițiativele legislative de modificare a legislației României în domeniul patrimoniului cultural: M. Angelescu (Ministerul Culturii și Patrimoniului Național), I. Oberlander-Târnoveanu (Institutul Patrimoniului Național), M. Simion (Ministerul Transporturilor), E. Teodor și C. Borș (Muzeul Național de Istorie a României), C. Capița (Universitatea din București), A. Crăciunescu (Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”) ș.a. În ultima perioadă am discutat cu mai mulți membri ai comisiei responsabile pentru elaborarea proiectului Codului Patrimoniului despre necesitatea unui astfel de act normativ și despre componentele lui de bază.

În timpul vizitei la Consiliul Europei am discutat cu Mikhael Thyse și Giuliana Francesco, responsabili din cadrul Departamentului Cultură, Patrimoniu și Diversitate al Directoratului Guvernare Democratică, Cultură și Diversitate, Directoratul General II – Democrație, despre domeniul patrimoniului cultural din această structură europeană (proiecte, inițiative și perspective). Vizita de cercetare la UNESCO (Paris) a constat în mai multe întâlniri și discuții cu colegii de la cea mai importantă instituție internațională din domeniul patrimoniului cultural, privind tendințele în domeniul cercetării și managementului patrimoniului arheologic atât în Franța, cât și în lume.

Pe parcursul implementării proiectului am efectuat și câteva vizite de documentare în Germania, fortificând astfel relațiile de cooperare cu partenerii germani. În timpul vizitelor la Romisch-Germanische-Kommission a Institutului German de Arheologie de la Frankfurt am Main și Römisch-Germanisches Zentralmuseum din Mainz, am studiat literatura occidentală recentă privind tendințele curente în domeniul protecției patrimoniului arheologic, am discutat cu colegii germani problema modului în care se cercetează și se administrează domeniul protecția patrimoniului arheologic în Germania la nivel federal și la nivelul landurilor. Beneficiind de accesul la resurse bibliografice actuale în timpul vizitelor, am reușit să actualizez compartimentul bibliografic de pe pagina web a proiectului: <http://archaeoheritage.ro/bibliografie/>, am dezvoltat și finalizat mai multe studii, care au fost ulterior publicate în diverse volume și reviste internaționale (anexa nr. 2).

Alte vizite de studii a fost în Lituania și Republica Cehă, în timpul cărora am discutat cu reprezentanți ai parlamentului, guvernului, cercetători de la Universitatea din Vilnius și Institutul de Istorie a Lituaniei, Universitatea din Praga și Institutul de Arheologie din Praga, privind cadrul normativ și managementul patrimoniului cultural în aceste state europene.

În cadrul celui de-al 8-lea Congres al WAC (World Archaeological Congress), am fost ales în componența Consiliului WAC, în calitate de înalt reprezentant al WAC pentru Europa Centrală și de Est și Asia Centrală (Senior Representative, Central & Eastern Europe & Central Asia) – poziție pe cât de importantă, pe atât de responsabilă, deoarece voi reprezenta în următorii opt ani statele din regiunea menționată și voi coordona activitățile WAC în aceste zone.

2.4. Colaborarea cu alte proiecte și instituții

În perioada de implementare a proiectului s-au stabilit relații de colaborare, de schimb de experiență și de susținere reciprocă cu mai multe instituții publice și asociații obștești din țară și de peste hotare. Un șir de activități au fost realizate în colaborare cu profesori și studenți de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Din primul an de activitate au fost cooptați studenți care au fost antrenați în activitățile de monitorizare a presei, în organizarea simpozioanelor și a conferinței internaționale. Unii studenți au ales teme tezelor de licență și masterat din domeniul protejării patrimoniului cultural, în general, și a celui arheologic, în special. În acest context, merită a fi evidențiat efortul lui Elena Cozma (Iași) și Maia Mileac (Chișinău, dar care a studiat un an la Iași în cadrul programului Erasmus). Ambele s-au implicat activ în mai multe activități ale proiectului. Pe lângă temele de licență și de masterat în acest domeniu, au prezentat comunicări la simpozioane și au publicat studii în volumele colective, realizate sub egida proiectului nostru. E. Cozma a fost recent înmatriculată la studii de doctorat în domeniul patrimoniului cultural. O contribuție importantă la implementarea proiectului a avut-o Ștefan Caliniuc, responsabil de pagina web a proiectului, care în această perioadă a finalizat și studiile de masterat la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași în domeniul patrimoniului cultural. Din echipa editorială a paginii web a făcut parte și Dan Dascăl, student al Facultății de Istorie a Universității „Al.I. Cuza” din Iași, care a adus o contribuție importantă la dezvoltarea componentei - monitorizarea mass mediei din România.

Un merit aparte revine responsabililor de la Direcția pentru Cultură și Patrimoniu Național a Consiliului județean Iași și de la Primăria Municipiului Iași, care au susținut și s-au implicat în organizarea și cofinanțarea celor două simpozioane (noiembrie 2012 și mai 2016). Participarea la simpozioanele noastre a reprezentanților inspectoratelor de poliție din județele Iași, Neamț, Constanța, Alba, Călărași, Tulcea a facilitat discuțiile privind combaterea distrugerilor, intervențiilor ilegale în siturile culturale și traficul de antichități. Astfel, ne bucurăm că există deschidere și interes din partea instituțiilor publice în domeniul protejării și eficientizării managementului patrimoniului cultural.

Parteneriatul cu Institutul Național al Patrimoniului s-a dovedit a fi la fel de productiv și de eficient. Evidențiem colaborarea cu Irina Oberlander-Târnoveanu, care a prezentat comunicări și articole, în cadrul evenimentelor și publicațiilor proiectului, despre subiecte foarte actuale, cu ar fi bazele de date, arhivele arheologice, accesul la informație și bunurile culturale. În același context se înscrie și colaborarea cu reprezentanții Muzeului Național de Istorie a României, care

au participat activ la realizarea conferinței internaționale din 2013 și a simpozionului din 2016, iar contribuțiile lor se regăsesc în volumele publicate în cadrul proiectului.

În perioada de implementare a proiectului am dezvoltat relații de colaborare și schimb de experiență cu alte proiecte care abordează teme apropiate domeniului protejării patrimoniului arheologic din România. În acest sens, menționăm colaborarea cu „Die römische Grenze im Osten der Provinz Dakien”, PN-II-ID-PCE-2011-3-0652, director de proiect Alexandru Popa, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe, și cu proiectul „The Maps of Time. Real communities – Virtual worlds – Experimented Pasts”, PN-II-ID-PCE-2011-3-0245, director de proiect Gheorghiu Dragos, Universitatea Națională de Arte din București.

La nivel internațional, pe lângă multitudinea de contacte, schimbul de idei, schimbul de publicații, pe lângă cercetări și publicații comune, am beneficiat de susținerea celor mai importante forumuri internaționale. Astfel, European Association of Archaeologists a fost unul din partenerii de bază în realizarea Conferinței Internaționale din noiembrie 2013. Congresul Mondial Arheologic, în ultimele două ediții WAC-7 și WAC-8, a acceptat temele și sesiunile propuse, care în final au întrunit zeci de cercetători din lume și care au discutat subiecte privind tendințele actuale în domeniul managementului patrimoniului arheologic.

3. CERCETAREA NOILOR TENDINȚE PRIVIND POLITICILE DE PROTEJARE A PATRIMONIULUI ARHEOLOGIC

În perioada de implementare a proiectului (octombrie 2011 – octombrie 2016), pe lângă activitățile organizatorice, am desfășurat o activitate de cercetare în domeniul protejării și managementului patrimoniului arheologic. În acest interval de timp am prezentat **peste 20 de comunicări** științifice la un șir de conferințe și congrese internaționale, am publicat **peste 30 de articole și rezumate** în culegeri și reviste cu impact internațional, am coordonat redactarea și publicarea a **trei volume de studii** ce reflectă tendințele curente în protecția patrimoniului arheologic la nivel național și internațional.

3.1. Prezentări și comunicări la conferințe (anexa nr. 1)

Participarea la conferințe facilitează schimbul de idei, informații și rezultate ale cercetării. În perioada implementării proiectului am prezentat 24 de comunicări la diverse simpozioane, conferințe internaționale din domeniul patrimoniului arheologic. Tematica comunicărilor a fost din domeniul proiectului, prezentând în primul rând proiectul și rezultatele cercetărilor proprii în acest domeniu, care s-au materializat, majoritatea, în publicații. Comunicările au abordat teme și situații actuale în domeniul protecției și managementului patrimoniului arheologic din România și Republica Moldova: cadrul legislativ național, rolul convențiilor europene și internaționale în armonizarea și dezvoltarea legislațiilor naționale, managementul patrimoniului arheologic, accesul la informație și bazele de date inițiate de România, folosirea metodelor neinvazive și protejarea *in situ*, studii de caz din domeniul arheologiei urbane, cercetarea și protejarea cetăților, a complexelor rupestre etc. Astfel, prin intermediul proiectului am reușit să reprezentăm România la cele mai importante forumuri și conferințe internaționale, să discutăm despre problemele actuale, realizările și perspectivele domeniului protejarea și managementul patrimoniului arheologic.

3.2. Articole și studii în reviste și lucrări colective (anexa nr. 2)

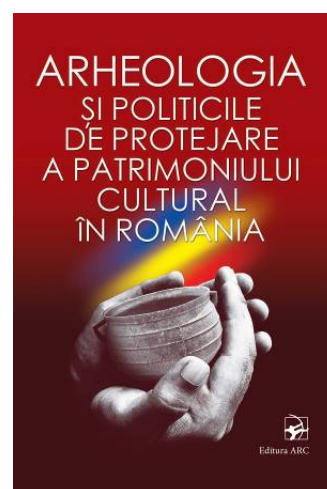
Din numărul total de 40 de publicații, cele mai reprezentative sunt opt capitole în volume de studii și opt articole în reviste recunoscute internațional. În aceste studii am abordat în spirit analitic și comparativ un șir de probleme: cadrul legislativ din România și exemplul Republicii Moldova, unde a fost aprobată cea mai recentă lege în domeniul protecției patrimoniului

arheologic în contextul prevederilor Convenției de la Valletta; modul de organizare a managementului patrimoniului arheologic; Bazele de date și accesul la informație în domeniul patrimoniului arheologic; traficul ilicit de antichități și folosirea detectoarelor de metal în România și Republica Moldova; folosirea metodelor noninvazive în cercetarea arheologică și protejarea *in situ* a vestigiilor arheologice etc. Pe lângă aceste studii, am făcut și câteva recenzii a unor lucrări din domeniu, recomandate publicului din România. Publicarea lucrărilor în reviste recunoscute internațional (*International Journal of Cultural Property*, *Archäologische Informationen*, *Online Journal in Public Archaeology, Sociology and Anthropology*) și în volume colective sub egida unor edituri cu renume (Palgrave Macmillan, *Archaeolingua*, Springer) a crescut considerabil impactul și vizibilitatea proiectului.

3.3. Volume de studii publicate (anexa nr. 2)

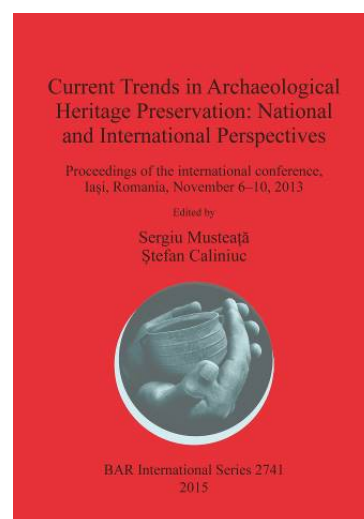
Reieșind din obiectivele proiectului – de a evalua cadrul legal al protecției patrimoniului arheologic din România, de a face analiza managementului patrimoniului arheologic din România și a eficienței lui în comparație cu managementul din alte state europene și de a discuta tendințele în protecția și managementul patrimoniului arheologic din lume –, am cooptat, în cadrul simpozioanelor și conferinței internaționale, experți în domeniu din țară și de peste hotare. Pentru a lărgi impactul discuțiilor și pentru a promova tendințele în acest domeniu, sub egida proiectului am coordonat editarea și publicarea a trei volume de studii, ce conțin contribuții ale unor specialiști consacrați în domeniul protejării patrimoniului arheologic. Personal, în calitate de director de proiect, am elaborat prefața și am publicat câte un studiu în fiecare volum.

- a. S. MUSTEAȚĂ (ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014, 224 pag., ISBN 978-9975-61-843-4. Volumul cuprinde 15 studii originale privind politicile, strategiile și diverse situații din domeniul protejării patrimoniului arheologic din România. Astfel, se prezintă stadiul actual al celor patru Baze de Date inițiate în România, necesitatea dezvoltării lor, asigurarea accesului la informația cu caracter arheologic și despre arhivele arheologice. La fel, se discută diverse situații de încălcare a normelor de protejare. Un fenomen actual și pe larg discutat în România este folosirea detectoarelor de metal, comerțul cu bunuri arheologice și combaterea arheologiei ilegale. O altă temă foarte importantă și actuală

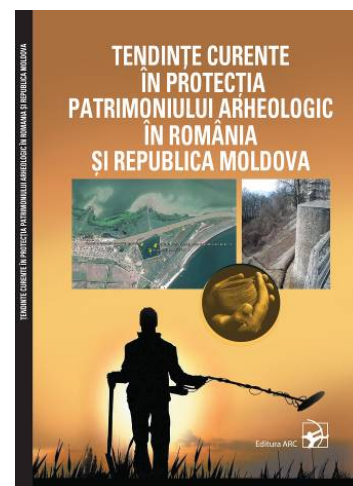

pentru statele posttotalitare este *arheologia judiciară*, care a înregistrat primele rezultate în România, dar care rămâne încă modest dezvoltată. Mass-media joacă un rol important în procesul de informare a publicului larg, de analiză și de sensibilizare a opiniei publice în toate domeniile, inclusiv în ce privește starea patrimoniului arheologic. De aceea, acest domeniu este discutat și promovat de proiectul nostru atât prin intermediul paginii web, cât și al analizei mass-mediei românești privind patrimoniul cultural și arheologic. Volumul mai include și un proiect de strategie interinstituțională în domeniul protejării patrimoniului cultural național propus pentru județul Neamț, care poate fi un model pentru alte județe din România.

- b. S. MUSTEAȚĂ, Ș. CĂLINIUC (eds), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives*. Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6-10, 2013, Oxford, BAR International Series 2741, 2015, 128 p. ISBN 9781407314006. Culegerea cuprinde 25 de studii ale cercetătorilor din peste 20 de state, fiind publicată în seria BAR International Series, una din cele mai cunoscute serii de monografii arheologice din lume – a Editurii Archaeopress, Oxford, Marea Britanie. Publicarea lucrărilor conferinței internaționale realizate în cadrul proiectului în această serie notorie, a făcut pe larg cunoscut proiectul și rezultatele noastre. În volum sunt prezentate o serie de situații privind protejarea legală, managementul și monitorizarea patrimoniului arheologic din Republica Cehă, România, Republica Moldova, India, Portugalia, Rusia, Spania, Polonia, Brazilia și Marea Britanie. Ținând cont de tendințele contemporane din acest domeniu, în volum sunt prezentate experiențe privind folosirea tehnologiilor informaționale în domeniul promovării patrimoniului arheologic ca produs de piață, cum ar fi *E-Cultural Tourism, applications for mobile devices* etc. În același context se înscriu și studiile privind arheologia publică, arheologia peisajului, dezvoltarea sustenabilă și moștenirea arheologică sau despre cum administrăm folosirea detectoarelor de metal.

- c. S. MUSTEAȚĂ (ed.), *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic din România și Republica Moldova*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2016. Volumul este structurat în trei capitole tematice. În prima parte sunt incluse cinci studii care dezbate probleme privind legislația din România și Republica Moldova în domeniul protejării patrimoniului cultural, în general, și a patrimoniului arheologic, în special. În ambele state, schimbările majore în domeniul normativ s-au produs în urma aderării la Convenția europeană privind protejarea patrimoniului arheologic (Valletta, 1992). România a semnat Convenția de la Valletta în anul 1996, a ratificat-o în 1997, intrarea în vigoare în 1998, iar prima versiune a legii în domeniul protejării patrimoniului arheologic a fost adoptată în 2000. Republica Moldova a semnat Convenția de la Valletta în 1998, a ratificat-o în 2001, intrarea în vigoare în 2002, iar legea privind protecția patrimoniului arheologic a fost votată în Parlament abia în anul 2010 și a intrat în vigoare în 2011. Deși constituțiile ambelor state acordă prioritate prevederilor unui tratat internațional la care au aderat, procesul implementării prevederilor legale este foarte anevoios. Se poate observa din start cât de diferit poate fi procesul armonizării legislației naționale după semnarea unei convenții internaționale. Partea a doua a volumului cuprinde alte cinci studii, care pun în discuție o temă pe cât de actuală, pe atât de sensibilă pentru ambele state – problema folosirii detectoarelor de metal. Pe lângă aspectele de ordin normativ, autorii au discutat fenomenul „braconajului arheologic”, care este sursa principală a traficului ilicit de antichități. Deși legislațiile din România și Republica Moldova sunt restrictive în ceea ce privește folosirea detectoarelor de metal, arheologia neagră este practică pe larg în ambele state. Administrarea acestui domeniu se dovedește a fi dificilă, cauzele braconajului fiind multiple, dar aspectul pecuniar rămâne a fi predominant. Soluții există, dar se cere, în primul rând din partea persoanelor cu funcții de răspundere, mai multă voință și responsabilitate. Totodată, problema respectivă ține de educația și responsabilitatea fiecărui cetățean. În partea a treia a volumului, autorii analizează un domeniu foarte important, dar modest dezvoltat atât în România, cât și în Republica Moldova – educația în domeniul protejării patrimoniului cultural. În cadrul discuțiilor s-a constatat că nu există o conexiune strictă între cercetare, formarea inițială și formarea continuă în acest domeniu. Starea actuală se datorează, în mare parte, lipsei unei filosofii și viziuni strategice privind educația generală și specială în domeniul protejării și valorificării patrimoniului cultural. Responsabilizarea cetățenilor față de moștenirea culturală trebuie realizată prin educație, pe cale atât instituțională, cât și privată. Educația pentru patrimoniul cultural trebuie să fie un proces continuu, o parte a educației pe tot parcursul vieții.

4. CONCLUZII

În baza celor expuse mai sus, considerăm că proiectul „Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale” a fost implementat cu succes. Astfel, în perioada 2011-2016, sub egida Institutului de Arheologie al Academiei Române, Filiala Iași, susținut de CNCS-UEFISCDI, au fost realizate mai multe activități care au condus la atingerea scopului proiectului privind analiza politicilor de protecție a patrimoniului arheologic din România, în comparație cu situația din acest domeniu din alte state europene. Grație acestui proiect, au fost stabilite și consolidate relații de parteneriat cu un șir de instituții din țară și de peste hotare; au fost lansate un șir de teme pentru discuții academice și publice; au fost elaborate mai multe studii, au fost prezentate mai mult comunicări științifice etc.

În contextul evaluării cadrului legal al protecției patrimoniului arheologic din România au fost publicate mai multe studii, în această perioadă a apărut și monografia Corinei Borș la această temă, recenzată și recomandată de noi publicului larg pentru a înțelege mai bine evoluția sistemului normativ. Am declarat și am scris despre necesitatea actualizării și armonizării legislației românești cu cea europeană și a conformării ei convențiilor asumate de România. În ultimul timp au avansat discuțiile privind elaborarea Codului Patrimoniului, iar recent a fost publicată motivarea acestui act legislativ. Părerile noastre au fost transmise direct unor membri ai acestei comisii. Cu atât mai mult, cu cât unii dintre ei au participat la evenimentele organizate în proiect (simpozioane, conferință, publicații). De exemplu, al treilea volum publicat în cadrul proiectului conține un studiu ce prezintă situația la acest subiect. Sperăm ca în viitorul apropiat să fie propus spre dezbateri publice proiectul acestui Cod, care, cu siguranță, va îmbunătăți cadrul legislativ al României în domeniul protecției patrimoniului cultural și va aduce noi clarificări ale unor situații problematice.

În cadrul simpozioanelor, conferințelor și publicațiilor a fost analizată starea managementului patrimoniului arheologic din România și eficiența lui, în comparație cu managementul din alte state europene. În concluziile noastre și ale experților, am menționat necesitatea dezvoltării unui management mult mai eficient decât cel existent. Succesul unor astfel de reforme ar fi elaborarea unei viziuni clare privind protejarea și valorificarea patrimoniului arheologic. Pentru a atinge rezultatele așteptate în domeniul managementului, este necesară asigurarea durabilității proiectelor inițiate, indiferent de schimbările politice, deoarece toate forțele politice trebuie să conștientizeze că patrimoniul cultural este o moștenire comună și trebuie să devină o prioritate națională.

În contextul discuțiilor privind tendințele în protecția și managementul patrimoniului arheologic din statele europene, s-au constatat diverse practici reușite, care merită a fi preluate și adaptate în România: elaborarea proiectelor de cercetare arheologică, tehnici de implementare, înregistrarea descoperirilor, depozitarea și asigurarea accesului la informația cu caracter arheologic, arheologia publică, arheologia comunitară, arheologia subacvatică etc. Dacă în folosirea tehnicilor neinvazive România este în pas cu tendințele mondiale, atunci, în alte domenii, de exemplu arhivele arheologice, se cer reforme urgente.

Experiența României în domeniul protejării și managementului patrimoniului arheologic a fost prezentată în cadrul evenimentelor academice internaționale, fiind realizat pe această cale un schimb real de idei, practici și experiențe. Comparând situația din România cu cea din Republica Moldova, putem observa că există multe similitudini în domeniul protejării patrimoniului cultural. Situația se datorează atât trecutului istoric comun, cât și preluării pe larg de către Republica Moldova a unor experiențe și conținuturi normative din România. Dar există experiențe reușite și în Republica Moldova, care ar putea fi preluate și dezvoltate în România, cum ar fi practica elaborării proiectelor arheologice, a raportării investigațiilor arheologice, arhivarea documentației arheologice etc. Este evidentă necesitatea armonizării continue a legislației și a practicilor de management în domeniul protecției moștenirii culturale din România și Republica Moldova. Dar pentru realizarea acestui deziderat este nevoie de voință politică atât la București, cât și la Chișinău.

În final, ținând cont de faptul că proiectul s-a dovedit a fi pe cât de actual, pe atât de util, ne asumăm dezvoltarea în continuare a direcțiilor de cercetare, întreținerea paginii web și realizarea unui șir de activități care să contribuie la dezvoltarea bunelor practici de protejare și la valorificarea patrimoniului arheologic din România și Republica Moldova.

5. MULȚUMIRI

Aducem mulțumiri colegilor de la CNCS-UEFISCDI, Institutul de Arheologie, Academia Română – Filiala Iași, Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Iași, Primăria Municipiului Iași, Institutul Național al Patrimoniului, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni din Sf. Gheorghe, care și-au adus contribuția la implementarea proiectului „Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale”.

12.10.2016

Dr Sergiu Musteață, director proiect

PROIECT „Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale”, PN-II-ID-PCE-2011-3-0610, Contract de finanțare nr. 327 din 24.10.2011

ANEXA nr. 1

LISTA PARTICIPĂRILOR ȘI COMUNICĂRILOR LA CONFERINȚE INTERNAȚIONALE (2011-2016)

Anul 2011

1. Sergiu Musteață, Presentation: *Fenomenul cetăților medievale timpurii din Europa centrală și de est din sec. IX-XI: cercetare și protejare*. In: Simpozionul Bucovina – file de istorie, ediția a XIII-a, Suceava, 25-26 noiembrie 2011

Anul 2012

2. Sergiu Musteață, Participation at the debates: *Understanding Each Other's heritage: Challenges for Heritage Communication in a Globalized World*, WHS Alumni Symposium and Workshop, BTU Cottbus, Germany, July 19-21, 2012
3. Sergiu Musteață, Presentation: *Archaeological Heritage Management in Romania and Moldova: A Comparative View*. In: 18th Annual Meeting of European Association of Archaeologists, 19 August – 1 September 2012, Helsinki, Finland.
4. Sergiu Musteață, Organizer: Al III-lea Simpozion Arheoinvest „Arheologie și politicile de protejare a patrimoniului cultural”, Iași, România, 2-3 noiembrie 2012.
5. Sergiu Musteață, Presentation: *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic european*. In: Al III-lea Simpozion Arheoinvest „Arheologie și politicile de protejare a patrimoniului cultural”, Iași, România, 2-3 noiembrie 2012.
6. Sergiu Musteață, Presentation *Urban archaeology in Romania and Moldova from normative to practical issues*. In: 17th International Conference on Cultural Heritage and New Technologies, Vienna, Austria, November 5-7, 2012.

Anul 2013

7. Sergiu Musteață, Presentation *Archaeology and heritage management in Europe after two decades of the Valletta convention*. In: The Seventh World Archaeological Congress (WAC-7), The Dead Sea, Jordan, January 13-18, 2013.
8. Sergiu Musteață, Presentation *Current trends in the archaeological heritage preservation: the national and the international perspectives*. In: 14th EAC Heritage Management Symposium ”The Valletta Convention: Twenty Years After – Challenges for the future”, Butrint and Saranda, Albania, 19-24 March 2013.

9. Sergiu Musteață, Organiser of the Round table *Archaeology and heritage management in Europe after two decades of the Valletta Convention*, 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists 2013, Pilsen, Czech Republic, 4-8 September 2013.
10. Sergiu Musteață, Presentation: *Archaeological heritage management in Romania and Republic of Moldova*, 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists 2013, Pilsen, Czech Republic, 4-8 September 2013.
11. Sergiu Musteață, Presentation: *Cultural heritage legal framework and management in Romania and Republic of Moldova*, XII Conference European Culture, 24-26 October 2013, Universitat International de Catalunya, Barcelona, Spain
12. Sergiu Musteață, Organiser of the conference and Presentation: *Looting the past: trading archaeological goods in the Republic of Moldova*. CURRENT TRENDS IN ARCHAEOLOGICAL HERITAGE PRESERVATION. INTERNATIONAL CONFERENCE, NOVEMBER 6-10, 2013, IAȘI, ROMANIA

Anul 2014

13. Sergiu Musteață, Co-organizer and moderator of the panel „Defining Community Archaeology in a Global World”. 20th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. 10-14 September 2014, Istanbul, Turkey.
14. Sergiu Musteață, Presentation *Excavations in the Medieval Fortress Soroca: an example of Community archaeology (Republic of Moldova)*. 20th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. 10-14 September 2014, Istanbul, Turkey
15. Sergiu Musteață, Presentation *Open access and open data in archaeology: a case of Romania*. Annual Conference "Open Access und Open Data verändern die Archäologie: Erfahrungen, Reflexionen, Strategien" 8. Deutscher Archäologiekongress, 06.-10. Oktober 2014, Berlin, Germany

Anul 2015

16. Sergiu Musteață, Presentation *Supra-national context for cultural heritage management*. European Culture 2015, International Conference, 13th Edition, 29-31 October 2015, Faculty of European Studies, Babeș-Bolyai University Cluj-Napoca
17. Sergiu Musteață, Presentation *Cultural Heritage Management in time of crisis*, Sixth Annual International Conference on Baltic and Nordic Studies in Romania, Constanța, 22-23 May 2015

Anul 2016

18. Sergiu Musteață, Co-organizer and moderator of Session, T08N, Current trends in archaeological heritage preservation, WAC-8, World Archaeological Congress, 27 august – 4 septembrie 2016, Kyoto, Japonia. Sergiu Musteață, **Presentation:** *Archaeological heritage legal framework a way to qualitative management. A case of recent debates on cultural code project in Romania*
19. Sergiu Musteață, Co-organizer and co-moderator of Session T08M, Transforming Heritage Practice Contributions from Community Archaeology, WAC-8, World Archaeological Congress, 27 august – 4 septembrie 2016, Kyoto, Japonia. Sergiu

- Musteață, **Presentation:** *Community archaeology in Eastern Europe. An example from the Republic of Moldova*
20. Co-organizer and moderator of Session K14K, Cultural Assimilation and Hybridity in Ancient and Medieval Art, WAC-8, World Archaeological Congress, 27 august – 4 septembrie 2016, Kyoto, Japonia
 21. Sergiu Musteață, Presentation: *Rock-cut monasteries – original landscape for a specific religious environment. A case study of Republic of Moldova*. International Cracow Landscape Conference 2016: *Landscape as Impulsion for Culture: Research, Perception & Protection*, June 28 – July 2, 2016, Cracow, Poland
 22. Sergiu Musteață, Comunicare: *Valorificarea non-invazivă a patrimoniului arheologic din Republica Moldova*, Conferință „Patrimoniul cultural românesc. Probleme de management, restaurare și punere în valoare”, Chișinău, 15-17 iunie 2016
 23. Sergiu Musteață, Participation: „Seventeenth Council of Europe meeting of the workshops for the implementation of the European Landscape Convention”, Budapest, June 9-10, 2016
 24. Sergiu Musteață, Presentation: *Reconstruction for better understanding the past. Case of Soroca medieval fortress*, Annual Meeting of European ICOMOS Nat Com2016 and Scientific Symposium on Reconstruction, 6-7 June 2016, Athens, Greece
 25. Sergiu Musteață, Organiser and presentation: *Practici și standarde pentru arhivele arheologice*, simpozionul „Patrimoniul cultural al județului Iași: evidență, protejare și valorificare”, Iași, 20-21 mai 2016
 26. Sergiu Musteață, Presentation: *Soroca fortress – an example of unity and diversity medieval Moldova*. Second biannual international conference of the MECERN – Unity and diversity of medieval (Central) Europe, Olomouc, Czech Republic, 31 March–2 April 2016
 27. Sergiu Musteață, Presentation: *Non-invasive archaeology in the Republic of Moldova - an example of multidisciplinary approach and international partnerships*. 17th HERITAGE MANAGEMENT SYMPOSIUM ”Digital Archaeological Heritage”, Europae Archaeologiae Consilium (EAC), 17-18 March, 2016, Brighton, UK, <https://www.youtube.com/watch?v=wSNTU1AgrCo&feature=youtu.be>

PROIECT

„Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale”, PN-II-ID-PCE-2011-3-0610, Contract de finanțare nr. 327 din 24.10.2011

ANEXA nr. 2.

Lista publicațiilor realizate în cadrul proiectului (2012-2016)

Books:

1. S. MUSTEAȚĂ, (ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014, 224 pag., ISBN 978-9975-61-843-4
2. S. MUSTEAȚĂ, Ș. CĂLINIUC (eds), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives. Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6–10, 2013*, Oxford, BAR International Series 2741, 2015, 128 p. ISBN 9781407314006
3. S. MUSTEAȚĂ, (ed.), *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2016, ISBN 978-9975-137-41-6.

Articles and abstracts:

2012

1. MUSTEAȚĂ, S. *A New Law – A New Perspective for Archaeological Heritage Preservation in the Republic of Moldova*. In: *International Journal of Cultural Property*, 2012, 19 (4), 535-541, ISSN 0940-7391. http://journals.cambridge.org/repo_A88HS58g
2. MUSTEAȚĂ, S. *Urban archaeology in Romania and Moldova from normative to practical issues*. In: *ABSTRACTS. 17th International Conference on Cultural Heritage and New Technologies*, Vienna, Austria, November 5-7, 2012, p. 64.
3. MUSTEAȚĂ, S. *Archaeological Heritage Management in Romania and Moldova: A Comparative View*. In: *ABSTRACTS, 18th Annual Meeting of European Association of Archaeologists*, 29 August – 1 September 2012, Helsinki, Finland, p. 79.
4. MUSTEAȚĂ, S./ A. POPA, *Non-destructive archaeology: from the legal to the practical issues*. In: V. Cotiuga, Șt. Caliniuc (eds), *Second Archaeoinvest Congress. Interdisciplinary research in archaeology*, Iași, 7-9 June 2012, Programme and Abstracts, Iași, 2012, 39-40.
5. MUSTEAȚĂ, S., *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic european*. In: V. Cotiuga, S. Musteață, *Program și abstracte, Al III-lea Simpozion Arheoinvest „Arheologie și politicile de protejare a patrimoniului cultural”*, Iași, România, 2-3 noiembrie 2012, p. 7.

2013

6. MUSTEAȚĂ, S. *Metal detecting and treasure hunters in Moldova*. In: *The looting of archaeological heritage. Part I: Beyond metal detectors: around the plundering of*

- archaeological heritage. AP: Online Journal in Public Archaeology, 3, 5-45 (32-37), 2013. ISSN 2171-6315. <http://www.arqueologiapublica.es/index.php>
7. MUSTEAȚĂ, S. *Looting the past: trading archaeological goods in the Republic of Moldova*. In: S. MUSTEAȚĂ, Șt. CĂLINIUC, CURRENT TRENDS IN ARCHAEOLOGICAL HERITAGE PRESERVATION. INTERNATIONAL CONFERENCE, NOVEMBER 6-10, 2013, IAȘI, ROMANIA, PROGRAMME AND ABSTRACTS, 2013. 28.
 8. MUSTEAȚĂ, S. *Archaeological heritage management in Romania and Republic of Moldova*, ABSTRACTS, 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists 2013, Pilsen, Czech Republic, 4-8 September 2013, Pilsen, University of West Bohemia, 2013, ISBN 978-80-261-0255-7, 2013, 254.
 9. MUSTEAȚĂ, S. *Archaeology and heritage management in Europe after two decades of the Valletta convention*. In: The Seventh World Archaeological Congress (WAC-7), The Dead Sea, Jordan, January 13-18, 2013, Conference Agenda and Abstract, 2013, <https://www.conftool.com/wac7/index.php?page=browseSessions&search=Musteata>
 10. MUSTEAȚĂ, S., ENGLISH PENNY, *Archaeology and heritage management in Europe after two decades of the Valletta Convention*, ABSTRACTS, 19th EAA Annual Meeting of the European Association of Archaeologists 2013, Pilsen, Czech Republic, 4-8 September 2013, Pilsen, University of West Bohemia, ISBN 978-80-261-0255-7, 2013, 253.
 11. MUSTEAȚĂ, S., CESARO, G. *Heritage Conservation and Protection*. Theme Abstract. In: The Seventh World Archaeological Congress (WAC-7), The Dead Sea, Jordan, January 13-18, 2013, Conference Agenda and Abstract, 2013, 65-66.

2014

12. MUSTEAȚĂ, S. *Archaeological heritage crimes in Romania and Moldova: a comparative view*. Louise Grove and Suzie Thomas (eds), *Heritage Crime: Progress, Prospects and Prevention*, Palgrave Macmillan, 2014, 71-80, 2014, ISBN 978-1-137-35750-2.
13. MUSTEAȚĂ, S. *Implementing Valletta Convention in the Republic of Moldova*. Ed. Victoria M. van der Haas and Peter A.C. Schut, *The Valletta Convention: Twenty Years After. Benefits, Problems, Challenges*, EAC Occasional Paper 9, *Archaeolingua*, 2014, 99-104, ISBN 978-963-9911-49-9.
14. MUSTEAȚĂ, S. *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic: perspective naționale și internaționale*. In: *Arheologia Moldovei*, 37, 2014, 354-356, ISSN 0066-7358
15. MUSTEAȚĂ, S. *Prefață*, S. MUSTEAȚĂ, (Ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014, ISBN 978-9975-61-843-4, 9-11, ISBN 978-9975-61-843-4
16. MUSTEAȚĂ, S., *Etica și deontologia profesională în arheologia contemporană*, S. MUSTEAȚĂ, (Ed.), *Arheologia și politicile de protejare a patrimoniului cultural în România. Culegere de studii*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2014, 76-91. ISBN 978-9975-61-843-4
17. MUSTEAȚĂ, S., *Excavations in the Medieval Fortress Soroca: an example of Community archaeology (Republic of Moldova)*. Abstracts of the Oral and Poster Presentations. 20th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. 10-14 September 2014, ITU, Istanbul, Turkey, 2014, 174-175
18. THOMAS, S., SIMTH, C., MUSTEAȚĂ, S., Session „Defining Community Archaeology in a Global World”. Abstracts. 20th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. 10-14 September 2014, Istanbul, Turkey

2015

19. S. MUSTEAȚĂ, *Foreword*. In: Sergiu Musteață, Ștefan Caliniuc (eds), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives*. Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6–10, 2013, Oxford, BAR International Series 2741, 2015, p. 9-10.
20. S. MUSTEAȚĂ, *Preserving archaeological remains in situ: from the legal to the practical issues. The Romanian case*. In: Sergiu Musteață, Ștefan Caliniuc (eds), *Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives*. Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6–10, 2013, Oxford, BAR International Series 2741, 2015, p. 15-19.
21. S. MUSTEAȚĂ, *Supra-national context for cultural heritage management*. European Culture 2015, International Conference, 13th Edition, Conference Abstract, 29-31 October 2015, Cluj-Napoca, Romania, p. 5.
22. I. OBERLÄNDER-TÄRNOVEANU, S. MUSTEAȚĂ, *Open Access und Open Data in der rumänischen Archäologie*. In: *Archäologische Informationen: Early View*, online publicat 17. Juni 2015, Nr. 38, 83-99, <http://www.dguf.de/index.php?id=9>, ISSN 0341-2873
23. MUSTEAȚĂ, S., Recenzie. T. BLOEMERS, H. KARS, A. VAN DER VALK, M. WIJNEN (eds.), *The Cultural Landscape & Heritage Paradox. Protection and Development of the Dutch Archaeological-Historical Landscape and its European Dimension*, Amsterdam University Press, 2010, 740 pag. In: *PLURAL. History. Culture. Society*, vol. 3, nr. 2, 2015, 162-166. ISSN 2354-1262

2016

24. S. MUSTEAȚĂ, *Standarde pentru arhivele arheologice în Europa vs. situația din România și Republica Moldova*. In: S. MUSTEAȚĂ, (ed.), *Tendențe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2016, p. 83-92, ISBN 978-9975-137-41-6
25. S. MUSTEAȚĂ, *Introducere*. In: S. MUSTEAȚĂ, (ed.), *Tendențe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova*, Chișinău/Iași, Editura ARC, 2016, p. 7-12, ISBN 978-9975-137-41-6
26. MUSTEAȚĂ, S., *Rock-cut monasteries – original landscape for a specific religious environment. A case study of Republic of Moldova*. In: P. Kołodziejczyk, B. Kwiatkowska-Kopka (eds), *Cracow Landscape Monographs 2. Landscape as Impulsion for Culture: Research, Perception & Protection, Landscape in the Past & Forgotten Landscapes*, vol. 2, Cracow, 2016, p. 141-153, ISSN 2451-1692 . <http://www.clc.edu.pl/cracow-landscape-monographs/>
27. MUSTEAȚĂ, S., *The Role of Civil Society in Archaeological Heritage Preservation in the Republic of Moldova*. In: *Sociology and Anthropology*, vol. 4, no. 10, 2016, 919-923, ISSN 2331 – 6187 (Online http://www.hrpub.org/journals/article_info.php?aid=5118)
28. MUSTEAȚĂ, S., *Archaeological Heritage Resource Management in Romania and the Republic of Moldova: a Comparative View*, In: Stuart Campbell, Suzie Thomas and Liz White (eds), *Competing values in archaeological heritage*, Springer, (under press)
29. MUSTEAȚĂ, S., Popa, Al., Voß, H.-U., *Non-invasive archaeology in the Republic of Moldova — an example of multidisciplinary approach and international partnership*. In: *Digital Archaeological Heritage*, EAC Occasional Paper 12, Archaeolingua (under press).
30. MUSTEAȚĂ, S., Recenzie - CORINA BORȘ, *Protejarea patrimoniului arheologic din România. Despre situri și monumente arheologice din perspectiva evoluției cadrului legislativ în context european*, Cluj-Napoca: Editura MEGA, 2014, 346 pag., In: *PLURAL. History. Culture. Society*, 2016, vol. 4, nr. 1, p. 97-103. ISSN 2345-184X

31. MUSTEAȚĂ, S., Review, Andrew Wilson & Miko Flohr (Eds.), *Urban Craftsmen and Traders in the Roman World*, Oxford: Oxford University Press, 2016, 408 pp., *Journal of Ancient History and Archaeology*, vol. 3, nor. 2, 2016, 42-44, ISSN 2360 – 266X and ISSN L 2360 – 266X, <http://jaha.org.ro/index.php/JAHA/article/view/190>
32. MUSTEAȚĂ, S., *Archaeological heritage legal framework a way to qualitative management. A case of recent debates on cultural code project in Romania*. In: M. Tomii (ed.), *The Eight World Archaeological Congress, Book of Abstracts*, Kyoto, Japan, August 28th – September 2nd, 2016, p. 232.
33. MUSTEAȚĂ, S., *Community archaeology in Eastern Europe. An example from the Republic of Moldova*. In: M. Tomii (ed.), *The Eight World Archaeological Congress, Book of Abstracts*, Kyoto, Japan, August 28th – September 2nd, 2016, p. 229.
34. MUSTEAȚĂ, S., BORȘ, C., *Current trends in archaeological heritage preservation*, In: M. Tomii (ed.), *The Eight World Archaeological Congress, Book of Abstracts*, Kyoto, Japan, August 28th – September 2nd, 2016, p. 229-230.
35. BASU, D., TRIPATHIS, A., MUSTEAȚĂ, S., *Cultural Assimilation and Hybridity in Ancient and Medieval Art*, In: M. Tomii (ed.), *The Eight World Archaeological Congress, Book of Abstracts*, Kyoto, Japan, August 28th – September 2nd, 2016, p. 376
36. JAMESON, JOHN H., MUSTEAȚĂ, S., *Transforming Heritage Practice Contributions from Community Archaeology*. In: M. Tomii (ed.), *The Eight World Archaeological Congress, Book of Abstracts*, Kyoto, Japan, August 28th – September 2nd, 2016, p. 227.
37. MUSTEAȚĂ, S., *Rock-cut monasteries – original landscape for a specific religious environment. A case study of Republic of Moldova. Abstract of Papers & Posters*. Cracow Landscape Conference 2016: *Landscape as Impulsion for Culture: Research, Perception & Protection*, June 28 – July 2, 2016, Krakow, p. 33-34.
38. MUSTEAȚĂ, S., *Reconstruction for better understanding the past. Case of Soroca medieval fortress*, A. Nakasis, S. Avgerinou-Kolonias (eds.), *Scientific Symposium on Reconstruction. Annual Meeting of ICOMOS European Committees*, 6-7 June 2016, Athens, Greece, 2016, p. 40-41. ISBN 978-618-5036-24-9
39. MUSTEAȚĂ, S., *Practici și standarde pentru arhivele arheologice, Program și rezumate*, Simpozionul „Patrimoniul cultural al județului Iași: evidență, protejare și valorificare”, Iași, 20-21 mai 2016, p. 21.
40. MUSTEAȚĂ, S., *Non-invasive archaeology in the Republic of Moldova - an example of multidisciplinary approach and international partnerships*. In: **Abstracts**. 17th HERITAGE MANAGEMENT SYMPOSIUM ”Digital Archaeological Heritage”, Europae Archaeologiae Consilium (EAC), 17-18 March, 2016, Brighton, UK, p. 2.